

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Rebus Gestis Beati Aloysii Gonzagæ E Societate Iesv

Marchetti, Annibale

Florentiæ, 1687

Capvt II. De summa Aloysij in Virtute præstantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43962

CAPVT II.

De summa Aloysij in Virtute
præstantia.

T primùm Romam attigit, Cæ-
pario suo salutato, *Sepelivi in-*
quit, mortuos meos; tempus mo-
net, ut mortalibus curis exuto,
sola ea vita cordi sit, quæ mor-
tis tela, eorum iactu sublimior,
non pavet: nec ita multo post Collegij Recto-
rem adit, eique scripta sua universa, tum quæ
ad Theologica studia, tum quæ ad salutem,
atque animi cultum pertinerent, defert. In
his accuratæ in D. Thomam commentationes
quædam erant proprio Marte conscriptæ, qui-
bus, uti mentis proli, se plusculum conciliatū,
ac paulò indulgentiorem animaduerterat, Sci-
scitanti verò Rectori, quid ita scriptis Theo-
logicis, iisque potissimùm, quæ suoapte ingenio
elucubraffet, se vacuum vellet; malè se metue-
re, ait, ne ea retinendo, quò minus ad Supe-
ros evolandi potestas esset, retineretur: nihil
iam ex rebus hisce mortalibus, præter unas il-
las lucubrationes, superesse, unde suæ liberta-
ti

stias elucubra-
brationes
Rectori erã
dit veritus
nimia in
illas pro-
pensionē

ti timeret : quidquid adhærere posset , maturè amoliendum censere ; ne mors abstractura cum dolore degluberet . Quo in genere illud quoque memoriæ proditum , solitum fuisse operam dare , ne apud Præpositos , ac Rectores ullâ ratione graciosus esset : molestèque admodum ferre , si quempiam ex ijs sibi æquiore m cerne- ret . Quin etiam gravioribus quoque authoritate viris probari , ac præ ceteris diligè mirificè horrebat ; sat sciens hominum complexus , quò potentiorum , eò validiùs ad terrena detrahere , atque in humanis alta petitu- ros retinere . Hinc non modò eorum benevolentiam minimè captabat , veritus ne suæ laqueum neceretur ; verùm nec amore , officijsque respondere solebat , nec ullos æquè ijs prosequi , ac a quibus se contemni , aut minus curari crederet . Quare ea ad Aloysium promerendum una patebat via , despiciatui ducere , vel saltem negligere , ac transmittentis speciem præferre . Quod cum Rectoribus notum esset ; id , ut ei gratificarentur , studiosè curabant , nullo ut præcipui amoris indicio , nullâque re illum a communis iuris æquabilitate eximerent .

In usu familiari , qui illi cum nostris erat , cum antea semper facilis , comisque fuerat , tum vel maximè fuit hoc tempore , quo quidquid auste-

Egrè fert ,
se præ reli-
quis dili-
gi .

Via ad Al-
promeren-
dū speciè
negligen-
tis præfer-
re .

austeritatis reliquum foret, caritatis ardor mi-
rum in modum decoxerat, & mitigaverat. Cum
eos summâ benignitate, ac suavitate alloque-
batur, eoque illicio, ut minimè vellet, omnium
sibi voluntates adiungebat. Quare illum in
meridianis, & vespertinis post cibum eongres-
sibus certatim plerique omnes, uti de Divinæ
Naturæ, ac supernarum rerum præstantiâ, dif-
ferentem audirent, convenire: faterique non
pauci, se haud perinde in matutinâ unquam
precatatione, atque in eiusmodi sermonibus ad
cælestis gloriæ, & virtutis studium incensos. Si
quando tamen solus ab alio quopiam conveni-
retur, cui arcanos sui pectoris sensus tutò cre-
di intelligeret; tunc enimvero intimo, quo ure-
batur, incendio aditum referabat, vota que
sua, & mirifica cælestis Patriæ, Deique coram
contemplandi desideria educebat: idque tanto
sermonis ardore, ut socios veluti stupore tam
inuitati æstus defixos ad dandos ex imo pecto-
re gemitus, ac suspiria, quòd se tam procul
inde remotos cernerent, provocaret.

Hoc eodem tempore, quidquid ageret, dice-
retur, mentis aciem a præsentis contemplatio-
ne Numinis avocabat nunquam: cum enim
iam nihil Deo O. M. potius illi, atque opta-
tius esset, curæ nulli locum dabat, cui cum
Numi-

Hoc maxi-
mè tēpore
summa il-
li suavitas,
ac benigni-
tas.

Eius ser-
mones ad
studiū vir-
tutis exci-
tandū effi-
caces.

Divina præ-
sentia nuz-
quam illi
excidit.

Numine, ac Superis non conueniret: crebrius propterea supremis hisce vitæ diebus mente assensibus ita abductâ ingrediebatur, ut salutem impertientibus, minimè rependeret: quod potissimum usuueniebat, cum in exedrâ inambulans aliquid secum e Virginis Coronâ, vel Psalterio murmuraret: tunc enim vel in mediâ turbâ, perinde atque in vastâ solitudine, sæpè procumbens ea pietatis signa edebat, quæ cetero qui non nisi Cælitum conscientiam amant. Tanta porrò Divini amoris æstus incrementa ceperat, ut, quoties sacer aliquis Orator Diuinitatis laudes, eo præsentem attingeret, siue etiam alius quispiam in eam mentionem incidere; continuò, velut admoto materiæ opportuna igniculo, clausa pectoris flamma sursum erumperet, vultumque aggrèderetur. Tunc autem tam ingenti cælestis lætitiæ vi exuberabat, ut animo vix præ gaudio compos vocem nullam, utcumque conaretur, edere posset. Quod eum aliàs haud rarò, tum præcipuè accidit aliquando, ubi inter epulas à Lectore nonnulla de Divinâ aduersus homines caritate recitari audivit: confestim enim ingens sibi in pectore excitari sensit incendium, unde afflatus exarsit vultus, factâque tibi intermissione tantisper, dum vis remitteret, cessare compulsus est.

In turbâ
perinde, ac
solus præ-
cibus vacat.

Ad dei mentionem totus inardescit.

Vide mirum huius ardoris exemplum.

est. Ea res omnium, qui ad eandem mensam accubuerant, ora atque oculos evocavit: veritque assidentes, ne quâ corporis affectione laboraret, cupide rogitant, fatin recte, an verò aliquid obortum incommodi? Ille, inhibito vocis usu, nullum responsum dare, verùm, oculos deijcere, lacrymari, æstuare: pectus quoque unâ cum frontis venis ita intumescere, ut cuncti eius vicem solliciti, ne qua vena fatisceret, in metu essent: quare in eventum intenti, quorsum eruptura vis illa esset, suspensi opperiebantur. Tandem postquam diù eodem habitu hæserat, sub mensæ exitum vi, ac perturbatione depulsâ recreari visus est, paulatimque collectis viribus plenè restitui. Vbi verò a reliquis animaduersum, eiusmodi motus in Aloysio Divinæ caritatis impetu cieri; quidam eos de Divinis laudibus sermones, quò alieno igne nonnihil & ipsi incalescerent, delecta operâ iniiciebant: alij haudquaquam sustinentes calorem sibi ex alterius rogo creari, si quando in Divini Amoris erga hominum genus mentionem delaberentur, illico medium sermonem abrumpere. Integram horam in dies singulos hoc postremo vitæ anno rerum salutarium lectioni dicaverat. Ducebatur autem plurimum ijs libris pervolvendis, qui sum-

mæ

mæ aduersus Deum caritatis absolutionem, perfectionemque edocerent, quos inter ea erat Epistola, quæ unâ cum D. Bernardi operibus circumfertur inscripta *Ad Fratres de monte Dei*, quam toties, tamque accuratè versauerat, ut propè integram memoriâ custodiret: ne verò facile, quæ legisset, effluerent, potiores sententias in commentarium retulerat, ratus eodem stylo, quo in chartâ, etiam in mente altè illas exaratum iri.

Eius cubi-
culi angu-
stia, &
squalor.

Quarto iam anno (is erat a Virginis Partu MDXC) Theologici studij incunte, iussus est a Collegij Rectore in cubiculo solo, ac sine contubernali commorari. Ille, tamen si idem iuris cum reliquis habere cuperet, nihilque præcipui; tamen ut unâ operâ, & Obedientiæ, & Paupertatis studio satisfaceret, id egit, ut sibi obsoletum quoddam domus gurgustium, sublimè ad tectum positum, permitteretur: quod cum tetrum, humile, ac situ squalidum, tum usque adeo angustum erat, ut ultra lectulum, sellam ligneam, & scabellum ponendis ad præces genibus (quo tamen ad mensæ scriptoriæ munus duntaxat abutebatur) aliud caperet nihil. Tantum luminis e tecto in exiguum hiantem foramen derivabat, quantum ad ostendendum hospitij squalorem, ac paupertatem satis esset:

effet: nemini propterea ex ijs, qui litteris vacarent, huiusmodi cubiculum, seu antrum Musis, ut ita dicam, exitiale, dari consueverat. Ille eò libentiùs accepit, quò Divinæ contemplationi, omni avocamento sublato, opportunius fore intellexit: cumque ibi latitantem aliquando Præses inuiseret, supramodum hilaritatem, ac præ lætitiâ gestientem reperit, quòd in exiguo illo tugurio quidquid in Orbe, maximum, atque optimum foret, nullâ factâ ab angustijs, nisi rerum interpellantium, atque avocantium diminutione, potiri daretur.

Denique extrema hæc ætatis tempora ita omnes virtutis, ac probitatis numeros impleverant, ut permulti ijs temporibus æquales iururando negaverint, ulli unquam ex domesticis contigisse, ut illum in aliquam ex levioribus culpis prolapsum cernerent. Quod etiam plus admirationis habet ex eo, quòd ab eius familiari, cui binos ferè annos unum, & commune cum illo conclave fuit, proditum est: is enim pariter iuratus refert, cum utriusque a Rectore permissum, mutuis ut inter se officijs amicè commonerent, ubi alterum quid peccasse alter deprehenderet; nunquam sibi per id omne tempus univèrsa Aloysij ob oculos habenti, quidquam compertum, unde vel minimæ no-

xæ

Eiusdè in
eo hilari-
tas,

Biennij cõ
tubernalis
nullâ in eo
noxâ ob-
servare va-
luit.

Eius confessiones excipienti obiurgationes erant.

Sacerdos ab eius consuetudine ob reverentiam abstinere.

Mori cupit nondum Sacerdos

xæ reum credere posset. Fuit præterea qui confitenti aures dare solitus affirmatè scripsit, toties Christianæ Institutionis Doctorem, suæque obiurgatorem socordiae sibi auscultare visum, quoties ad eum in Sacram Confessione audiendum accederet. Alius Sacerdos, idem & Orator haud vulgaris, tam sublime Sanctimoniae culmen usque adeo venerabatur, ut perinde, ac si rei caelestis, ac propè Divinae conspectum minus ferret, nunquam ei sese adiungere, eumque alloqui ausus fuerit: tamen id maximè cupientem occasio sæpius inuitaret.

Antequam supremo illo, cui tandem succubuit, morbo tentaretur, per aliquot menses tam vehemènti beatæ apud Superos vitæ desiderio tenebatur, ut ferre vix compos, crebris illud de morte sermonibus lenire studeret: fuitque per eos dies solitus dictitare, optatissimum sibi fore iuvenem necdum Sacerdotio, quo brevi esset initiandus, præditum, letho intercipi. Ita enim a reddendâ ratione complurimum negotiorum, quæ Sacerdotij munus, & longa dies exaggerant, se immunem fore sperabat: nec dubium erat, pauciorum criminum conscientiam mortem nostris aculeatam, atque horridam culpis multo terrore exarmatum iri. Quam autem occasionem Deus votis eius ac-

com-

commodaverit, obtuleritque, proximo capite
persequemur.

C A P V T III.

*Gravi Morbo, Aegrotis ministrando,
corripitur.*

Nno insequenti, quem Æterna
Numinis Providentia Aloysij
funeri destinaverat, frequen-
tissimæ mortes ex annonæ ca-
ritate Italiam propè omnem
infestam habuere. Romæ ve-
rò, quò maiorem pauperum vim spes alimonix
undique conuocarat, ita mors grassabatur, ut
pestilentix munus fames auspicaretur: tam-
multos cernere erat annonâ ingruente fa-
mis atrocitate peremptos. Hanc benè de alijs
merendi occasionem nacti Societatis Patres eò
curas omnes, & cogitationes conuertunt, ut
ad animorum salutem procurandam, corporum
curatione sibi viam munirent. Nullâ enim re
æquè aliorum animi nobis adhæserat, atque ad-
hibita sibi amicitissimis, cognatisque corpori-
bus misericordiâ. Ergo sublevandis inopum.

Mortis oc-
casio.

Officia pie-
tatis a PP:
Soc: erga
pauperes.